

ԲԱԺՆԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգելուած չէ, ամբողջ 16րդ շրջանի (900 սեպտ.—901 յուլիս) բաժնորդագրին է 20 ֆր. կան...

ԺԶ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 21

1901 ՅՈՒՆԻՈՒՐ 23
1901 ՅՈՒՆԻՈՒՐ 10 (Հ.Տ.)
ՁՈՐԵՔԱՐԹԻ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, հաւանութեամբ և կա...
Les annonces, en français et en arménien sont reçues, aux bureaux de Rédaction: Rue Glaudivès, 17.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է
ԲԱԺՆԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
“ԱՐՄԵՆԻԱ”
ԺԶ ՇՐՋԱՆԻՆ
(1900 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1901 ՅՈՒՆԻՈՒՐ)

Արևմտահայ աւանդ 16րդ շրջանի բաժնորդագրին է 20 ֆրանգ որ կարելի է նաև մաս առ մաս զրկել, 10 կամ 5 ֆրանգով:
—Անոնք որ Արևմտահայ ժամանակ կը գրուին, իրենց համար ստացած մէկ օրինակ Արևմտահայ գաղութի բաժնորդագրին 20 ֆր. է, քանի որ օրինակ Արևմտահայ որ ուզեն, կը զրկուի իրենց հասցեով և իրենց ծրարի մէջ գրուած, ամէն մէկ օրինակի տարեկան բաժնորդագրին 10 ֆրանգ և կամ որ նոյնն է, ամսական մէկ ֆրանգով միայն հաշուելով:
—Ամեն ազգի ու երկրի մէջ ընդունուած սովորութիւն մ'է որ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻ ԲԱԺՆԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԻՍԻԿ ԿԸ ՎՃԱՐՈՒԹԻՒՆ:
—Արևմտահայ ախ հին բաժնորդներ որոնք 15րդ շրջանին համար 20 ֆրանք ախողովին վճարած էին, իրենց հին հաշիւ փակուելու համար իրաւունք պիտի ունենան ներկայ 16րդ շրջանի մինչև 11րդ թիւն ստանալու հետևապէս այս 16րդ շրջանի մինչև վերջին իրենց բաժնորդագրին վճարած լինելու համար 17 1/2 ֆր. միայն կը պարտին զրկել, իսկ այն հին բաժնորդներ որոնք ներկայ 16րդ շրջանին համար ալ 20 ֆր. զրկած են արգէն, կը խնդրենք որ հաճին իմացու ներկայ թէ ինչպէս կուզեն կարգադրել իրենց այդ 2 1/2 ֆր. պահանջը եթէ կը փափաքին, իրենց ընտրած գիրքերէ 2 1/2 ֆր. արժէքով կը զրկենք իրենց (եթէ իրենց ուզած գիրքն աւելի արժէ, տարբերութիւնը մեզ զրկուելով): Իսկ եթէ կուզեն, փոստով իրենց կը վերագրուենք այդ 2 1/2 ֆրանքը:
—Արևմտահայ իր 16րդ շրջան թեւաւ կոխելով հրատարակուած չյետաձգելու համար, մեր բարեկամներէ շատերի խորհուրդին հետեւելով, վերսկսած ենք շարունակել հրատարակութիւնը, առայժմ չարթը մէկ թերթ հանելով և խոստանալով շուտով սկսիլ նորէն, երբ հանգամանքները ներքին, չարթը ներկայ թերթ տալու:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ
Կ. պոլիս եւ Հայաստան. — Նամակ թիւրքիսէն (Ափրիկեան Տրիպոլիս). — Նամակներ Պարսկաստանէն. — Հայեր ի թիւրքիս. — Մահադոյթներ Հայ գրագիտական աշխարհէն (Մատրիդ Մամուրեան). — Տրիպոլի Տիւսաք փաշա). — Որբուհի. — Նոր հրատարակութիւններ. — Յայտարարութիւն Գուրջան ամսաթերթի. — Թիւրքիսէն լուրեր. — Սելանիկի մէջ պահուելու ցանցի մասին լուրեր. — Անգլիայի քաղաքի մասը. — Ռուսիա եւ Պարսկաստան. — Արտասահմանի լուրեր. — Մանու. ցումներ:

Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
(Շաբ. 20րդ րոպէն)

Տ. Արփիար Արփիարեան ինչ երկարօրէն բացատրեց կրթական ընկերութիւնը մը կազմելու ծրագիրը մը որի համեմատ Հայաստանցի պատանիներ կ.պոլիս մէջ ուսում և արհեստ պիտի սովորէին և պիտի պարտաւորուէին իրենց հայրենիք վերադառնալով աշխատել այնտեղ կրթութիւն և արհեստ տարածելու: Իրեն խորհրդը զակից ունեցած էր արգէն վենետիկ Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի իր աշակերտակիցներէ մի քանին և կանոնագիր մը պատրաստած: Օրթա. գիւղ իրենց տունը հաւաքուած ժողովներէ մէկին մէջ՝ Արփիարի միջոցով եւ ալ ներկայացուելով իր ընկերներ, ընդունուեցայ այդ դեռ նոր ծնած և «Արարատեան» անունով մկրտուող ընկերութեան մէջ որ ինչ մով մէկտեղ 5-6 հոգիէ կը բաղկանար, ամենքն ալ ինչ համար նոր մարդեր, որոնք ծանօթներն էին Արփիարի, որը նոյնպէս նոր ճանչցած էր այս ընկերութեան կազմուելուն առթով:
Կանոնագրի մէկ յօդուածին համեմատ, նոր ընդունուելիք ընկեր մը պէտք էր առաջարկուեր ընկերի մը միջոցով և ընդհանուր հաւանութեան արժանանալէ յետոյ ընդունուէր: Տ. Մինաս Չերազի հետ նախաձեռնութիւն Արփիար խմբագրութեանն ժամանակէն, ուր իր յօդուածներ կը հրատարակուէին «Գրիչ և սուր» վերնագրին տակ: Արփիարեան ինչ խօսեցաւ որ Չերազը մտցունեմ «Արարատեան» ընկերութեան մէջ: Առաջարկեցի Չերազին որ ընդունեց և ինք ալ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ ընկերութեան:

Այնուհետև որոշուեցաւ իրագործել ընկերութեան նպատակը: Ընկերութիւնն ի սկզբան Հայաստանցի 2 պատանիներ (1) իր պաշտպանութեան տակ առաւ որոնք Օրթագիւղ տան մը մէջ տեղաւորելով, անոնց բնակութեան, ուտեստի և հագուստի ծախքերը կը հոգար. ցերեկները կերթային Օրթագիւղի թարգմանչաց վարժարանը: Պէտք է խոստովանիմ որ ատենց եռանդուն հոգածութիւն մը կընէին և հանգստութեանն ու յա...

(1) Չերազ այդ երկու պատանիների համար «Վանեցի» կըսէ իր L'Arménie-ի մէջ, Բայց եթէ չեմ սխալիր, Վանեցի չէին անոնք, այլ մէկը Տիւրքիցի և միւսն ալ չեմ յիշեր այժմ թէ ո՞ր տեղացի էր: Ընկերութիւնն ինչն է խնդրած էր Վանեցի տղայներ գտնել որովհետև Արփիար խմբագրութեան միջոցին Վանի Պոզոս վարդապետի վճարին պատճառով եւ ծանօթներն ունեցած էի Վանցիներին մէջ և առաջին անգամ այդ միջոցին յարաբերութեան մտած եմ Վանցիներին հետ: Պատահմամբ տեսայ ծանօթներէս Վանցի Բար Գրիգոր անուն անձը Մարգարեան Յարութիւնի գրատան մէջ և իրմ տեղեկութիւն խնդրեցի ընկերութեան յարմար աշակերտացուի համար: Մարգարեան որ զաւառացիներ կրթութեան դործով շատ զբաղած էր իրր Անձնուէր ընկերութեան հիմնադիրներէ մին, խորհուրդ տուաւ ինչ որ քահանայի մը տղայ առնենք որպէսզի ուսանելէն յետոյ իր հայրենիք վերադարձը չգիտարանայ: Փոքր տղայների Կ. պոլիս պանդխտուել և յետոյ հայրենիք չվերադառնալուն մէկ զխաւոր պատճառն այն է որ, ըսաւ, իրենց ուտելիք հաց ապահովուած չէ այնտեղ. ապա թէ ոչ մայրերը չեն թողուր որ իրենց զաւակ հոս պանդխտուի և մնայ, փոխանակ երկիր երթալ ամուսնանալու: Իսկ քահանայն վերջապէս պատառ մը հաց կրնայ գտնել իրեն և իրենների համար և երէցիկներ չթողուր որ տղան բաժնուի իրմէն և պանդխտի Կ.պոլիս և եթէ պանդխտի ալ, երբ կարող է իր առած ուսումով վարժապետ դառնալ իր երկրի մէջ և կամ Պոլիս սովորած արհեստով աշխատել հոն, երէցիկներ չթողուր որ իրմէն հեռու հոս մնայ տղան և կը ստիպէ քահանային ու բերել կուտայ:

Այս դիտողութիւն չափազանց ճիշդ եղաւ. Խրիմեան Հայրիկին, Սրուանտեանց վարդապետին և ճանչցած Վանցիներէս շատերին դիմեցի ու ոչ մէկ քահանայի տղայ կրցանք գտնել Կ.պոլիս: Մէկ հատ միայն գտանք որ իր քահանայ հօր հետ Կ.պոլիս եկած էր. բայց ատոր ալ երէցիկներ մեռած էր. հետևապէս յիշեալ ծրագրին չէր համապատասխաներ:

աշխատութեանը կը հսկէին Արփիար և Օրթագիւղցի ընկերները. Հայաստանի սիրով տոչորուող Արփիարի այդ խանդավառ աշակերտներ: Չերազ ու եւ այդ միջոցին աննշան դեր մը ունեցած ենք այդ աշխատանքների մէջ որովհետև նա խառնուրդ կը բնակէր ու եւ Բէրա. մենք ժողովներին մէջ միայն կը տեղեկանայինք կատարուած գործողութիւններին: Անոնք էին որ ասդին անդին ինչպիսի աշակերտ գըտած (ի հարկէ ամեն մարդ չէր հաճեր անձնօթ և նորաբոյս ընկերութեան մը խնամքին յանձնել իր զաւակ և պարտաւորութիւն ստանձնել որ յետոյ այդ տղան հայրենիք վերադառնալով աշխատի ազգին համար), տուն տեղ ճարած էին անոնց համար ընտանիքի մը մէջ, անոնց ուտեստին, հագուստին կարգադրութիւնները կընէին և դասերի սերտորութեան կը հսկէին, իրենց գիշերային և կիրակօրեայ հանգիստը զոհելով իրենց փափայած նպատակի, Հայաստանցիներին մէջ ուսում և արհեստ տարածելու Ս. Գործին: Ընկերութեան մէջ իմ գործն մասնակցութիւն ըսկաւ թիֆլիզ երթուղարձէս յետոյ: Արգէն, ինչպէս ընթերցողը նկատած կը լինի, այս ընկերութեան սկզբնական վիճակին մէջ Չերազ ու եւ մեզ անձնօթներ խուսմբ մը մէջ ինկած էինք. ի սկզբան զրէթէ հիւրի պէս բան մ'էինք այդ ընկերութեան յաջող ու ծնող վենետիկցիների շրջանակին մէջ ուր մենք կանչուածներ էինք. իսկ կանչողն Արփիարեան էր եղած որ հետևապէս հիմնադրի մը եղանդով ու փափայանքով վերած էր գործին:

(Շարունակելի)
Մ. Գ.

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒԻՐԻՍԻՆ

Արփիարեան Տրիպոլիս, դեկտ. 28/10 յնր. 901
Երբ եզրիպատուէն մեր նաւ այս կողմեր ալ հանդիպեցաւ, ուզեցի պատահուութեանն օգուտ քաղել այստեղի Հայոց վիճակին վրայ քանի մը տեղեկութիւններ ստանալու համար որոնք կը փութամ հաղորդել նաև Արևմտահայ ընթերցողներուն:
60 տարի առաջ այստեղ Այալուրկի (Ս. Գէորգ) անունով յունական եկե...

դեցի մը հաստատուած է որուն սըր-
բազան անթններու շատը Հայերը
նուիրած են: Քաղաքի մը քանի մը
տարի շարունակած է այդ եկեղեցւոյ
մատակարարութիւնը և անոր հասոյթ-
ներով կալուածներ գնած է եկեղեց-
ւոյն համար:

Տեղւոյ Հայեր մինչև ցարդ հոն
յաճախած են, յունական եկեղեցիին
իբր քոյր եկեղեցի մը նկատելով. ի-
րենց պսակ, մկրտութիւն, հաղորդու-
թիւն յոյն քահանայն կատարած է.
նոյնպէս Հայոց նշնանները Յունաց
գերեզմանատունը թաղուած են որ
կառավարութիւնը տուած է երկու
ազգերուն համար ալ:

Յունաթիւրքական վերջին պատե-
րազմէն յետոյ, եկեղեցւոյ մատակա-
րարութեան և քահանային համար
վէճ մը ծագելով տեղւոյ թիւրքահա-
պատակ և հելլենահպատակ Յոյներուն
միջև, թիւրքահպատակ Յոյները Քիոս
կղզիէն քահանայ մը բերին և եկե-
ղեցւոյ մատակարարութիւնն անոր
յանձնեցին, նախորդ քահանայն
դուրս հանելով: Բայց Ափրիկեան
Տրիպոլիս Ալեքսանդրիա պատրիար-
քական իրաւասութեան տակ գտնուող
թեմ մ'ըլլալով, հելլենահպատակ
Յոյները հեռազրով զիմեցին Ալեք-
սանդրիա պատրիարքին որ Քիոսէն
եկած քահանային արգիլեց կրօնական
արարողութիւններ կատարել հոս և
հրամայեց անմիջապէս մեկնել: Քա-
հանայն հնազանդելով մեկնեցաւ.
բայց տեղւոյ օսմանեան իշխանու-
թիւնն ալ նախորդ քահանայն հեռա-
ցուց ասկէ, իբրև խռովայող մէկը
նկատելով: Հետեանքն այս եղաւ որ
Այա Եփրէի եկեղեցին փակուեցաւ:
Թիւրքահպատակ Յոյներն եղելու
թիւնը հեռագրեցին Ալեքսանդրիա
պատրիարքին, յայտնելով որ եկեղե-
ցին փակուած է:

Ասոր վրայ, Թէոֆանիս անուն ար-
քեպիսկոպոսն որ Միջերկրականի ա-
ռաջնորդ նշանակուած է եղեր, թու-
նուաի յունական նորաշէն եկեղեցին
օծելու համար հոն երթալու պատ-
րաստուած միջոցին հեռազրով հրա-
ման կը ստանայ Ալեքսանդրիա պա-
տրիարքէն որ Ափրիկեան Տրիպոլիս ալ
հանդիպելով այստեղի գործերը կար-
գադրէ:

Երկու շաբաթի չափ առաջ եկեր է
այստեղ Թէոֆանիս եպիսկոպոսը: Հայ
գաղութին կողմէն երկու անձեր,
Տէրնեք Ալաճաճեան Յակոբ և Գա-
նուսեան Յարութիւն, իրենց հետ մէկ-
տեղ առնելով Եփրատի Բուժտիկ
գիւղացի Տէր Արիստակէս Տէր.
Գրիգորեան քահանայն որ հոս աք-
սորական զրկուած և բանտարկուած
էր և որ վերջերս Ամեն Օրմանեան
Պատրիարքի միջնորդութեամբն ար-
ձակուած է բանտէն, կերթան բարի
գալուստ մաղթել յիշալ եպիսկոպո-
սին և տեսակցութեան մէջ կրօնի թէ
«կը յուսանք որ տեղւոյ հոգեւոր
հովուութեան համար Ձեզ հետ բերած
եպիսկոպոսներ ճշմարիտ հովիւ և ար-
ժանաւոր անձնաւորութիւն մ'է և
Ձեր Գերապատուութիւն տեղւոյ իւր-

առվութիւնները կը վերջացունեն և
այնպէս կերթայ որով մենք ալ կար-
ժանանաք մեր հոգեւոր պէտքեր վա-
յելելու որոնցմէ զուրկ մնացած էինք
ժամանակէ մ'ի վեր:» Առաջնորդը
չնորհակալութիւն յայտնելով իրենց
կը պատասխանէ թէ «Իմ բերած ե-
կեղեցական նշանաւոր անձնաւորու-
թիւն մ'է որ լիով պիտի կատարէ
ձեր հոգեւոր պէտքեր. այսու ամե-
նայնիւ եթէ թերութիւն մ'ունենայ,
զիմեցէք Ալեքսանդրիա պատրիար-
քին և գոհացում կը տրուի ձեզի:»

Սակայն քանի մը օր վերջ կիմաց-
ուի որ այդ Թէոֆանիս առաջնորդն
իր բերած վարդապետին ըսեր է թէ
ինք կարգիլէ Հայոց պսակ, մկրտու-
թիւն, խոստովանութիւն և հաղորդու-
թիւն տալ. անոնց նշնանները թաղե-
լու միայն հրաման կուտայ: Թիւրքա-
հպատակ Յոյները Հայոց պաշտպան
հանդիսանալով կըսեն իրեն թէ մինչև
հիմա Հայերն անխտրաբար ընդուն-
ուած էին Յունաց եկեղեցին: Առաջ-
նորդը կը պատասխանէ թէ «մինչև
հիմա հոս գտնուած Յոյն քահանայ
ները չհամար մարդիկ են եղեր որ
ստակի համար այդպիսի շնորհք մը
ըրեր են Հայերուն. ապա թէ ոչ մեր
եկեղեցին իբրև ճշմարիտ քրիստոնեայ
չճանչար Հայերը. անոնք օրթոտոքս
չեն:»

Երբ այս զրոյցներ կը հասնին Հա-
յոց ակօնը, չեն ուզեր հաւատալ և
կասկածելով թէ պատմութեան
մէջ թիւրքիմացութիւն մը կայ, իրենց
կողմէ պատգամաւորութեամբ երկու
անձ նորէն կերթան Յոյն առաջնորդին
տեսակցութեան և նոյն իսկ անոր բեր-
նէն լսելով այդ միջնադարեան մոլե-
ռանդութեան խօսքեր, սրտաբեկ կը
վերադառնան:

Միջոցաւ կ. պօլսոյ մէջ Հայոց և
Յունաց պատրիարքները Ծնունդի և
Ջատկի շնորհաւորութեանց առթով
իրարու եկեղեցիները կերթան և Ս.
սեղանին առջև կեցած քարոզ խօսելով
քոյր եկեղեցիներ կանուանեն հայ և
յոյն եկեղեցիները, միջոցաւ կ. պօլսոյ
մէջ Յունաց տեղեկական պատրիարքի
բարձր հրամանով յոյն եկեղեցական
նաց արգիլուած է Հայերը կրկին մը.
կրտելը, այստեղ Ափրիկեան Տրիպոլիս
մէջ հասարակ եկեղեցական մը կը
յանդգնի կրկնամկրտութեան հրաւի-
րել Հայերը, այն ազգի զաւակները
որ ամեն ազգերէ առաջ Քրիստոսի
հաւատացած է Աբգար թագաւորին
օրով և որուն եկեղեցին հիմնուած է
Թադէոս և Բարթողիմէոս առաք-
եալներուն ձեռքով: Երբ թիւրքա-
հպատակ Յոյները Թէոֆանիս արքե-
պիսկոպոսին կըսեն թէ Ալեքսանդրիա
հոգեւոր պատրիարքը նամակ գրած
է որ Հայերն իբրև քոյր եկեղեցւոյ
մը զաւակներ անխտրաբար ընդուն-
ուին Տրիպոլիս յունական եկեղեցին
մէջ, Թէոֆանիս կը պատասխանէ թէ
անիկա զառամեալ ծերունի մ'էր:
Բայց միթէ Ալեքսանդրիա նորընտիր
երիտասարդ պատրիարքն իր նախոր-
դին հակառակ հրաման մը հանած է
Հայոց համար: Չենք կարծեր որով
հետեւ Նորին Սրբազնութիւնն Ալեք-

սանդրիա իր նոր պաշտօնի զուլն
անցնելէն առաջ յատկապէս այցելած
է մեր Ս. Պատրիարքին Երուսաղէմի
մէջ և փոխադարձ այցելութիւն ըն-
դունած և իրենց տեսակցութիւններ
շատ սիրալիւ եղած են, երկու քոյր
եկեղեցեաց համար ալ համակրական
ցոյցերով:

Հիմա այստեղի Հայեր Յունաց այդ
վարմունքէն վշտացած, զիմեր են կ.
պօլիս Օրմանեան Ս. Պատրիարքին և
խնդրեր են որ ինք կարգադրութիւն
մ'ընէ իրենց հոգեւոր պիտոյից մատա-
կարարութեան համար և եթէ կարելի
է, իրենց հոգեւոր հովուութիւն ընէ
աքսորեալ Տ. Արիստակէս Տ. Գրիգոր-
եան քահանայն, որ բանտէն արձակ-
ուելէն յետոյ տեղւոյ ոստիկանապե-
տէն ազդարարութիւն ստացած է թէ
իրեն արգիլուած է կրօնական արա-
րողութիւններ կատարել: Արդէն
եթէ արտօնուած ալ լինէր, չէր կըր-
նար արարողութիւններ կատարել
որովհետեւ ոչինչ ունի իրեն հետ, ոչ
եկեղեցական զգեստ, ոչ ունէ անօթ և
ոչ եկեղեցական ունէ գիրք: Տես-
նենք Օրմանեան Սրբազան ի՞նչ կընէ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՆՍԵՔԷՆ

Ե

Տաճկահայեր ունին իրանց սուլթան
Համիդը, Ռուսահայեր ամենակու-
ցար և հայակեր Գալիցի իշխաններ.
Իսկ մենք, քամբաղդ Պարսկահայերս,
ունինք պէս պէս թշնամիներ, այն էլ
ներքին, հայ անուն, հայրենասէր,
յեղափոխական անուն կրող դաւա-
ճաններ, ենչիլարիներ և հասարակու-
թեան ցեցեր: Թէև շատ անգամ
գրել եմ, շատ անգամ ասել եմ սը-
րանց մասին, բայց այս անգամ ան-
տանելի է. այս տողեր արիւն արտա-
սուքով եմ գրում: Երբ մտածում
եմ մեր խեղճ ազգի վիճակի վրայ,
երբ շօշափում եմ նրա խոր ընկած
բերաւոր վէրքեր, շուրջս եմ նայում
ազնիւ, անձնէր գործիչներ փնտը-
ռում, բայց աւա՜ղ, ազնիւներ ի տեղ
անսիրտ սպանիչներ եմ գտնում,
անձնէրների տեղ անհոգի դաւաճան,
ներ, ստրուկ արարածներ. այ՛ ինչ-
պէս:

Մի հին և յայտնի դաւաճան
մատնիչ, մի ժամանակ մահմեդակա-
նացած, Հաճի Աստուր կըքէսէլեան
անուն, այս անգամ էլի ձեռք է
առել իր սոսկալի արհեստը:

Մի քանի ամիս առաջ, նա Ուլումի,
Սալմաստ ման է գալիս, սրան նրան
զիմում, իբրև Շեխ Մահմադ Սադը-
ղի (Իբրադուլահի օրդին) լիազօր պատ-
գամաւոր, միութեան (!) համար բա-
նակցելու. հայ յեղափոխականների
հետ և սրա համար մի քանի յայտնի
մարդկանց հրաւիրում է Դամզիրան.
Շեխի մօտ գնալ և անձամբ կնքել
միութեան պայմաններ և որոշել ընդ-
հանուր ապստամբութեան (!!) (օհօ)
ժամանակը:

Բայց ահա՜ դաւաճան հաջիի և իր
սիրելի Շեխի ոսկեղէն նպատակը:
Շեխ Մահմադ Սադըղի և օսմանեան
կառավարութեան միջից «սև կատու

է անցել»: Շեխը ուզում է իր բարե-
կամութիւն վերականգնել, իր հաւա-
տարմութիւն մեծ գործերով ցոյց
տալ սուլթանին, և դրա համար մտա-
ծում է հայ յեղափոխականներ ձեռք
բերել և թիւրք կառավարութեան
յանձնել: Իսկ դաւաճան հաջիին յանձն
է առնում յեղափոխականներին խա-
բել և բերել և դրա համար վարձա-
տրութիւն ստանում է 150 օսմանեան
կարմիր ոսկի: Ահա՜ ձեզ մի հայ անուն
կրող նշանաւոր դաւաճան: Ահա՜ լու-
սամիտ ճանչցուած, օսմ. կառավարու-
թեան թշնամի և Հայերին բարեկամ
հռչակած Շեխ Մահմադի նպատակն
ու գաղափարը: Թիւրքը միշտ թիւրք
է, միշտ Հային թշնամի, նրա արեան
ծարաւի:

Թէ հայ ենչիլարիներ իրանց սխրա-
գործութիւններով հայ յեղափոխու-
թեան կարապետների պատմութեան
մէջ սև էջեր գրաւելու են, դա անու-
րանալի է: Բայց տեսէ՛ք, այս մար-
դիկ ուզում են իրանց տարօրինակ
հերոսութիւններով պատմութեան մէջ
եզակի անուններ, ստանալ: Լսե՛ք կամ
կարդացե՛ք էք այսպիսի մի գաղանա-
կան դէպք:

Սալմաստի Սառնա գիւղացիներ
գնում են Մահմադ գիւղից հարս բե-
րելու: Ուրախութիւններից, նահա-
պետական ծէսերից յետոյ, հարսան-
քաւորներ ուրախ ուրախ իրանց
հարսը վեր առնում են բերելու.
բայց ի՞նչ. զինւած հայդուկներ (!)
մի խումբ դուրս է գալիս և ճանա-
պարհ բռնում: Ինչու՞. — հայդուկներ
Սառնացիներից փող են ուզում, որով
հետեւ հարսը իրանց ռայաների (!)
աղջիկներից է եղեր: Հարսանքաւոր-
ներ շարում են, առաջին անգամն է
որ այսպիսի մի դէպքեր են հանդի-
պում: Բայց և այնպէս փորձում են
ընդդիմանալ. մեր հայ ենչիլարին
կրակում է հրացանը և մի հարսան-
քաւորի վիրաւորում: Ահա՜ Սալմաս-
տեցու հարսանիքը:

Այս տարի Ռուսաստան գաղթող-
ներ աւելի շատ էին Սալմաստի սար-
փարաստը ալ ու ձախ անարգել հա-
րստահարում է, պաշտպանող չկա-
լինչ պիտի լինի սրա վերջը:

Անցեալ տարիներ ուսումնարաններ
ունէինք, բայց այս տարի մեր քամ-
բաղդութիւնից այդ էլ չկալ. մեր 7-8
գիւղական դպրոցներից միայն 2ը
բաց են: Մեր ենչիլարիներ ուխտել
են ոչ մի լաւ բան չթողնել, մի չեն
տեղ չթողնել:

ՄԱՆ-ԱՐՄԷՆ

20 դեկտ. (2 յնր.) 1900

Թրքո Պարսիկ սահմանագլուխ

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԲԻԱ

Երուսաղէմի միաբաններէն Գեր-
Սահակ Եպ. Թապայեան Ծնունդի տօ-
ներէն յետոյ պիտի վերադառնայ Ատա-
նա, կիլիկիաի կաթողիկոսական ըն-
տրութեան գործին համար:

— Տ. Տիգրան Արփիարեանի տնօ-
րինութեան տակ գտնուող «Մասիս»

չաբաթաթերթն որ ինչինչ պատճառ-
ներով դադարած էր հրատարակուելէ,
վերստին սկսեց է հրատարակուելիւ:
— Վանէն դեկտ. 12/25ին գրած
են «Բիւզանդին»ին:
«Բիւզանդին» Տ. Աւետիս քնն-
չադոյեան, որ Բաղդէի մէջ ալ քահա-
նայութիւն ըրած է երկար ատեն, և
որ ատենէ մ'ի վեր Պարսկաստան կը
գտնուէր և ինքզինքը կաթողիկ հրա-
տարակած էր Այվատեան Տ. Սահակ
վրդ.ի հետ ունեցած վէճին պատճա-
ռաւ, այս օրերս վան եկած է. բայց
իր դաւանական գոյնը չի ցուցնէր ու
ընդհանրապէս որ կաթողիկէները զայն
իրենց դաւանութենէն սեպելով, մինչև
իսկ կըսուի թէ զայն տեղւոյս առաջ-
նորդ կարգելու միտք ունին: Իսկ մեր
ազգայիններն անոր ողջմտութեան և
լրջութեան վստահելով, կը յուսան
որ նա հակառակ յիշատակներու ազնւ-
կալութեան, նորէն իր Մայր-Եկեղեց-
ւոյ մէջ պաշտօն պիտի վարէ: Տեսնե՞ք
թէ ո՞ր կողմ պիտի յաղկուի:»
— Նոր տարիին առթիւ Ս. Պատ-
րիարքին շնորհաւորական այցեւորման
ընկած են Մեծ Եպարքոսը, Պետա-
կան Խորհրդի նախագահը, արտաքին
գործերի նախարարը, աստիճանական
գեներալներ և զինուորական հրահանգ-
ներ, զինուորական գեներալներ, Օսմ. Պան-
քաի ընդհ. տնօրէնը, և այլն:
— Սեբաստիայի առաջնորդ Տ. Պետ-
րոս Արքեպ. Թահմիզեան իր առաջ-
նորդական 50ամեայ պաշտօնավարու-
թիւնը բաւական համարելով, հրա-
ժարական զրկեր է Պատրիարքարան:

ՄԱՀԱԳՈՅԺՆԵՐ

ՀԱՅ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԵՐ

ՄԱՏԻՆՈՍ ՄԱՄԱՌԻՆԵԱՆ

Զմիռնի Արեւելեան Մամուլի խում-
բադրապետ Տիար Մատթէոս Մա-
մուրեան որ երկար տարիներէ ի վեր
էր հրապարակագիր և իբր ազգային
պաշտօնեայ ծանօթ է ամենքին, յնր.
2/15ին մեռած է Զմիռնի մէջ: Հարկ
չկայ այս առթիւ երկարօրէն ծանօ-
թացունելու այն անձի արժանիքը որ
բաւական ժամանակ կ. պոլսի Պատ-
րիարքարանի գիւնապետութեան
պաշտօնը վարելով, Զմիռնի մէջ իր
հրատարակած թերթով, թարգմա-
նութիւններով և հեղինակութիւննե-
րով և Զմիռնի վարժարանին մէջ
վարած ուսուցչական և տեսչական
պաշտօններով ամենէն աւելի ծանօթ
դէմքերէ մին է մեր մէջ և որի յօբել-
եանը դեռ անցեալ տարի կատարուե-
լով, իր ծերութեան օրերին մէջ բա-
րոյական և նիւթական միջոցաւորե-
մ'եղաւ իրեն: Կարելի է Մամուրեանի
այսինչկամ այնինչ գրուածքին համա-
միտ չլինել, իր այս ինչ կամ այն ինչ
ինքրի մէջ ունեցած վարժունքին չը
համակրել, բայց չէ կարելի ուրանալ
իր ունեցած արժանիքը իբրև հմուտ
և բազմալատ գրագէտ մը և իբրև
ազգային արդիւնաւոր գործիչ մը:
Ս. Պատրիարքը փութացած է
հեռագրել Զմիռն, իր խորին վշտակ-
ցութիւն յայտնելու համար հանգուց-

եալ գրագէտի ընտանիքին:
Թուրքականութեան հանգէսը
խիստ շքեղ կերպով կատարուած է
նախագահութեամբ Զմիռնի Առաջ-
նորդ Գեր. Տ. Մեղիսեղեկ սրբազանի
որ հանգուցեալի գործունէութեան
շնորհ գնահատող մ'էր:
Յուսարի է որ հանգուցեալի որդին
շարունակէ իր հօր ժառանգութիւն
թողած գրական յիշատակը, Արեւել-
եան Մամուլ թերթը, որի մէջ սկսած
էր արդէն աշխատակցիլ իր հօր:

ՏԻՌԻՆ ՏԻՌՈՒՄ ՓԵՏԱ

Տիկին Տիւսաբ փաշա, Պէշիկթաշ-
լեանի աշակերտուհին, հաշակաւոր
հայ գրագիրուհին որ իր հրատարա-
կած «Մայտա», «Սիրանոյ» և «Արաբ-
սի» վէպերով և կինոյի հաւասարու-
թեան իշխանութիւնն ախտեան մը հան-
դիսացած է և որին երկար ժամանակէ
ի վեր հիւանդ լինելը հրատարակած
էինք արդէն, յնր. 3/16ին կնքեր է
իր մահականացուն:
Հանգուցեալը դատական նախա-
րարութեան օգնական հանգուցեալ
վահան էֆ.ի աղջիկն էր. բայց իր ա-
մուսին լատին եկեղեցիին պատկանելով
և իր գաւակներ հոն մկրտուած և իր
մէկ հատիկ աղջիկ Տօրին՝ որի մահը
սաստիկ վշտահար ըրած էր իր զգա-
յուն սիրտ, լատին գերեզմանատան
մէջ թաղուած լինելով, ինք ալ անոր
քով թաղուիլ փափաքած էր: Ուստի
իր յուղարկութիւնը և թաղում
լատին կղերին ձեռքով կատարուած է:

ՈՐԲՈՒՆԻ

Ի նպաստ մեր թրքահայ որբիկնե-
րու ձեռնարկած պատկերազարդ Բա-
ցառիկ «Բաղմավէպ»ը — Որբունին,
լոյս տեսած է ի վաղուց. մենք պիտի
փութայինք մանրամասն հաշիւ մը
ցուցնել հանգանակուած գումարի
մասին, ի՞նչ մեր սիրելի Հայ հասա-
րակութիւնն ալ փութար, կանխէր
սպառելու ամբողջ օրինակները. ինչ
ինչ պատճառներով և կասկածներով
թերթը ի սկզբան շատ դանդաղ կը
սպառուէր. ուրախ ենք ըսելու, որ
արդ ի բաց առեալ թրքաստանը (զի
չնորհիւ մի քանի ազգայնոց!! հոն
մուտքը արգելուած է), միւս հայաշատ
տեղեր սկսաւ շատ մուտք գտնել և
յուսանք մի քանի ամիսէն բոլորովին
կը սպառուի. և ինչու չի փութած քա-
տառ մը հաց շնորհելու մեր սովաւուն
որբերուն, քանի որ մեր կատարած
փոքրիկ նուիրատուութիւնը իր քա-
ռապատիկ բարոյական և նիւթական
վարձքն ունի: Ոմանք կը կասկածէին
որ հասոյթը գուցէ լուսաւորչական
Հայ որբերուն չի տրուի!!! Բայց որ-
պէսզի մենք անոնց սրտի տրոփումը
հանգստացնենք, կը փութանք ըսե-
լու, որ հանգանակուած ստակէն
«Բաղմավէպ»ի թմբ. թերթին ծա-
խուց (ոչ ամէնն այլ) մի մասն միայն
հանելէն վերջը, միւս մնացած ամբողջ
գրամը միմիայն լուսաւորչական որ-
բերուն պիտի յատկացնէ Օրմանեան
Սրբ. Պատրիարքի ձեռք, որուն ար-

դէն նորն նպատակաւ առ այժմ յըղ-
ուած է 1000 ֆրանք: Ուստի մեր
թմբագրութեան ծառայութեան նը-
պատակն շատ պարզ լինելով, կը խըն-
դրենք որ այն վարձատրուի Սպա-
ռելով մնացած թերթերը 3000 տը-
պած ենք և դեռ 1000էն աւելի կը
մնայ մեր քով, բայց շատ յոյս ունինք
որ քիչ ատենէն անոնք ևս կը սպառ-
ուին:

ԽՈՒՐ. «Բաղմավէպ»ի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք
հետեւեալները:
Սոքրէն Պարսեւան. ԽԱՐԱԶԱՆ.
Բովանդակութիւնն է «Գիտցած ըլլան».
— Դիակիրը շուրջը. — Բաշալեան երե-
կոյթը:» Ա պրակ-Թունուար 1901.
Փարիզ. «Համալսարան»ի տպարան.
1901.
(52 երեսէ բաղկացած այս տետրա-
կի մէջ հեղինակը որ երբեմն Ա. Չո-
պանեանի հիացողներէ մէկն է եղեր,
հիմա շատ խիստ կերպով կը քըն-
նադատէ անոր գրական ու ազգային
գործունէութիւնը, սպառնալով շարգ-
ուվշուր անել զայն իր խորագրանի
հարուածներին տակ եթէ չլռէ և «Ա-
նահիտ»ով ստիպէ իրեն նորէն իր
մասին գրելու: Տետրակի կարմիր
կողքն արդէն ցոյց կուտայ որ հեղի-
նակը մտադիր է իր չախորժած մար-
դերը արիւնելու չափ հարուածել այս
«խորագրան»ով:)
Խաւազանի հրատարակման մասին
հետեւեալ տեղեկութիւնները տրուած
են այս Ա պրակի կողքին վրայ.
«Թիւրքիստանի տեղի չտալու
համար՝ ըսած ըլլամ որ Խաւազանը
պարբերական թերթ մը չպիտի ըլլայ:
«Այս ընդհանուր տիտղոսին տակ
բամֆլէներու շարք մըն է զոր պիտի
հրատարակեմ» պատշաճի ձևով:
«Խաւազան»ի երկրորդ պրակը
պիտի երևայ անմիջապէս՝ երբ այս
պրակին արդիւնքը (?) ու իմ անձնա-
կան միջոցներս բաւեն տպագրութեան
ծախքերուն: Ս. Պ.»
«Խաւազան»ի այս պրակը կարժէ
1 ֆրանք: Ունենալ փափաքողները
զիմելու են հետեւեալ հասցէին.
Sourène Bartévan
137, Boulevard St-Michel
PARIS
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՈՒԹԱՆ Հանգէս ամսեայ, Հողա-
գործական, Գիտական և Արուեստա-
կան (Պատկերներով). Տնօրէն՝ Գարե-
գին Գ. Մեմուտաշեան:
Գոչքանը մամուլ ներքե է և մի
քանի օրէն լոյս պիտի տեսնէ, հայ և
ֆրանսացի մասնագէտներու աշխա-
տակցութեամբ:
Առ այժմ ամիսը անգամ մը պիտի
հրատարակուի Գոչքանը և իւրաքան-
չիւր թիւը պիտի բաղկանայ 16 էջէ:
Տարեկան բաժնեգրին է՝
Թուրքիոյ համար 10 ֆր. Բուսիոյ
համար 6 րուբլի. Արտասահմանի հա-
մար 12 ֆր.:

Թուրքիոյ, նամակ և բաժնեգրին շըր-
կել՝
K. Médzadourian
Ingénieur-Agronome
23, Rue de la Collégiale
(V) PARIS
ԹԻՒՐԻՍԻԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
Կ. պոլսի մէջ ժամտախտի նոր դէպք
պատահած չէ: Զմիռնի մէջ ալ 3 շաբա-
թէ ի վեր նոր բռնուողներ չկան: Զմիռ-
նէն եկողներին համար Կ. պոլսի մէջ հաս-
տատուած 10օրեայ քարանթինան վեր-
ցուեր է:
— Ալեքսանդրիայէն Պէյրութ գնացող
Մէսաթըրի «Սէնէկալ» շոգենաւին մէջ
կասկածելի դէպք մը պատահած լինելով,
որոշուեր է որ յնր. 12էն (Ն.Տ.) սկսած
Ալեքսանդրիայէ և Բորթ Սայիտէ Թիւր-
քիա եկող ամեն նաւերի Գ կարգի ճանճ
բորդներն ու նաւազները բժշկական քըն-
նութեան ենթարկուին և անոնց գոյքեր
ու հագուստներ հակաանխուրն 24 ժամի
մէջ:
— Սամսոնի ուսուցչական հիւպատոսն որ
ճանբորդութեան մը միջոցին բարձր տե-
ղէ մը գահալիժելով մեռած էր, 1200
ոսկիի ապահովագրած է եղեր իր կեանք:
Իր ընտանիքի վճարուեցաւ այդ գումար:
— Կըսուի թէ Կ. պոլսի խալալկան
դեսպան Տ. Բանաս նորն պաշտօնով Լոն-
տոն պիտի փոխադրուի:
— Կարինի մէջ մի քանի դրամատէր-
ներ ընկերութիւն մը կազմեր են. Կարին-
Տրապիզոնի ճանապարհին վրայ կանոնա-
ւորապէս կառք բանեցունելու և առե-
տրական փոխադրութիւններն աւելի ա-
ժան ու կանոնաւոր կատարելու համար:
ՍԵՒԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ԱՊՈՂՈՎՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
Թիւրքիայի Սէւանիկ քաղաքէն հաղոր-
դած են Մարսելի թերթի մը թէ գողնե-
րը ընկերութիւն մը կազմած են հոն,
բնակիչներին ապահովութեան համար:
Ով որ այդ ընկերութեան նախագահին,
այսինքն տուագրական տնային, ամսական 3
ֆրանք տալու պարտաւորութիւն ստան-
անէ, կրնայ ապահով մնալ որ երբեք իր
մէն բան մը գողցող չպիտի լինի: Ընկե-
րութիւնը պատասխանատու կը մնայ իր
բաժնորդներին ապահովութեան համար.
ուստի զգուշութեամբ կը հսկէ:
Աւազակներին այս ընկերութեան հսկո-
ղութիւնը թիւրք ոստիկանութեան հըս-
կողութեանն աւելի ապահով և աւելի
քիչ ծախքով կը կատարուի եղեր. ուստի
փոխանակ սարսափի գողութիւն պատ-
ճառեր է Սէւանիկի բնակիչներին:
ԱՆԳԼԻԱԿԻ ԹԱԳՈՒՀԻԻ ՄԱՀԸ
Անգլիայի վիքթորիա թագուհիի
տկարութիւնը որ մի քանի օրէ ի վեր
սկսած էր արագօրէն սաստկանալ,
վերջապէս մեծ սուգի մը ենթարկեց
ամբողջ Անգլիան:
Թագուհին մեռաւ երէկ (գշ.) երե-
կոյեան ժամ 6 1/2ին:
Վիքթորիա թագուհին ծնած էր
1820ին. 17 տարեկան էր երբ Ան-
գլիայի դահլէ բարձրագու ամենա-
գեթուար հանգամանքներէ մէջ իր
նախորդ գահակալներ իրենց անար-
ժան վարմունքով Անգլիայի տկարա-
նալուն պատճառ կը դառնային: Վիք-
թորիա 63ամեայ թագաւորութեան
միջոցին Անգլիայի յառաջդիմութեան
ամենաբարձր աստիճանին հասաւ իր

երկարատե թագաւորութեան օրով
Անգլիա ներքին խաղաղութիւն ու
հանգարտութիւն վայելեց, թէն 42
արտաքին պատերազմ ունեցած է ու
ընցմէ խորմի պատերազմն ու թը-
րանսվալի երկու պատերազմներն
ի բաց առեալ, մնացածները կիսա-
կերթ փոքրիկ ժողովուրդներին կամ
վայրենի ցեղերին դէմ եղած են և կըս-
ուի թէ թրանսվալի ներկայ պատե-
րազմի շարունակութիւնը մեծապէս
ազդած է իր ջղային կազմութեան վը-
րայ և ղինք սաստիկ տխրեցունելով
փութացուցած է իր մահ. ինք կը
փափաքի եղեր որ իր թագաւորու-
թեան վերջին տարիները խաղաղու-
թեամբ անցնէին :

Ալմանիակ վիլհելմ կայսրը, վիթ-
թօրիակ թուրք, որ Լոնտոն փութա-
ցած էր իր մեծ մայրի վերջին բուպէ-
ներին ներկայ գտնուելու, կըսուի թէ
այսօր կը վերադառնայ Պէրլին. գա-
հաժառանգ իշխանը պիտի զրկէ Լոն-
տոն, յուլարկաւորութեան հանգէսին
ներկայ գտնուելու համար Ալմանիակ
կողմէն :

Վիթթօրիակ անգլիանիկ որդին՝
կալէսի իշխանը որ 60 տարեկան է
այժմ, յաջորդեց իր մօր, Անգլիակ
թագաւոր և Հնդկաստանի կայսր հըռ-
չակուելով, եղբարդ է անուանակո-
չութեամբ :

Վիթթօրիակ թագուհիի մահը ընդ-
հանուր տխրութիւն պատճառած է .
աշխարհի ամեն կողմէն ցաւակցական
հեռագիրներ կը տեղան Լոնտոն :

Անգլիական խորհրդարանը պիտի
քուժարուի այսօր նոր թագաւորի հա-
ւատարմութեան երդում տալու համար .
Նախարարութիւնը, սովորութեան
համեմատ, իր հրաժարական պիտի
տայ նոր թագաւորին որ հաւանակա-
ն է թէ վերահաստատէ զիրենք իրենց
պաշտօնի մէջ :

ԻՌԻՍԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Ռուս կառավարութիւնն որոշեց է
շուտով հիւպատոսութիւն մը հաստա-
տել Պարսկային ծոցի Պուլիք քաղա-
քին մէջ, Օտէսան մինչև Պարսկային
ծոց ուստական շոգենաւային կանո-
նաւոր երթևեկութիւն մը հաստատել
առաջիկայ մարտ ամսի սկիզբէն և
յայտնապէս ու եռանդով քաջալերել
ուստական վաճառականութիւնը հա-
րաւային Պարսկաստանի մէջ :

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Հելլենական կառավարութիւնն երկու
գրահաւորի և երկու յաճախի շինու-
թիւնն ապստիպէ Անգլիայի մէջ Հել-
լենական կառավարութիւնն անգլիացի
ապաւնների հակողութեան տակ կը վերա-
կազմէ իր նաւային զօրութիւնը :

— Ամեն կողմէ եկած լուրերէն կիմա-
ուի որ այս տարի ինֆլուէնցիա հիւան-
դութիւնը սաստիկ տարածուած է :

— Հոլանտաի թագուհին ամուսնու-
թիւնը յնր. 31էն փետր. 7ին յետա-
ձգուած լինելով, շատ մը Հոլանտացիներ
օրոնք որոշած էին իրենց դեռատի թա-

գուհիի ամուսնութեան օրն իրենք ալ
կարգուել, մէկ շաբաթ յետաձգել են
իրենց ամուսնութիւն, թագուհիի հարս-
նիքին օրը կարգուած լինելու բաղդաւո-
րութենէն չզրկուելու համար :

— Պէրլին մէջ յնր. 18ին հանգիստ
ւոր կերպով կատարուեցաւ Բրուսիակ
թագաւորութեան հիմնադրութեան երկ-
հարեւարամեակը : Այս առթիւ՝ Ալմանիակ
կայսր և Բրուսիակ թագաւոր Վիլհելմ Բ
շատ քաղաքավարական ոճով հեռագիր
մը զրկեց՝ Հոլանտաի Վիլհելմին թա-
գուհիին օրի նախնիքը նպաստած են
Բրուսիակ թագաւորական գերդաստանի
տիրապետութեան :

Հոլանտաի թագուհին հեռագրով իր
շնորհակալութիւն յայտնեց :

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆՔ

Հեղինակութիւն

Մելիք Ս. Դաշիթ-Բեկի

Կիպրոսի Ազգ. Որբանոցին վար-
չութիւնը յարգելի հեղինակէն իբր
նուէր ընդունած է այս գործէն 300
օրինակ և կը վաճառէ ինչպստ այս
հաստատութեան :

Ով որ կը փափաքի գնել, թող հա-
ճի զրկել Ձ Քրանդ կամ համարժէք
օտար դրամ : Դրամի փոխարէն կըն-
դունուի նաև նամակագրոյմ : Գնողնե-
րէն ճանապարհածախքչպահանջուի :

Հասցէ՝
Direction de l'Orphelinat Arménien
(Chypre) NICOSIE

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմենիակ խմբագրատան մէջ
ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրք-
քերը որոնց առջեւ նշանակուած գի-
ներին մէջ հաշուուած է նաև զրկե-
լու փոստի ծախքը :

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé-registré) ստանայ ու-
ղղները պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-
րի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱՌ ՈՏԱՆԱԻՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրե-
նասիրական ոտանաւորներէ մի քանի
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբ-
րեւ նմոյշներ գանաղան քաղաքներ
մէջ և գանաղան տպաւորութիւններ
տակ իւրեքքէն գրած ոտանաւորներին
որոնք ժամանակին հրատարակուած չի-
լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի
քանի ոտանաւորներ որոնք իբրեւ նմոյշ
ամփոփուած են այս տետրակի մէջ,
ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տը-
ղադրուած ազգային երգարաններին
մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւնն
վաղուց արդէն արգիւրուած է, և Ասի-
ա Արմենիա լրագիրներին մէջ : Նմոյշներ
մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տըր-

ւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներ
ինչ տպաւորութիւններ տակ ներշն-
չուելով գրուած են : Գին 15 սանթիմ :

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

(Թատկապէս պատրաստուած Ամերի-
կայի Միացեալ Նահանգաց Հայ գաղ-
թականներուն կեանքի, ժամանակի և
գրամի խնայողութիւն ընել տալու
հարկ եղած դիւրութիւններն ընծա-
յելու համար) Աշխատասիրեաց
Պետրոս Ռ. Թորոսեան. Տպագր.
Նիւ Եորք, Էլիաս Խալաւ և ընկ. 1897:
Ամերիկա գնացող Հայերին և կամ
արդէն հոն գտնուողներին համար շատ
կարեւոր գիրք է : Գինն է 1 ֆրանք
և 25 սանթիմ :

ՇԷՔՍԻՐԻ ԶԱՄԱՆԵՐԸ

Շէքսպիրի ՀԱՄԼԷՂԵՐ որ արեւմտ.
եան աշխարհաբար լեզուով հայերէնի
թարգմանած է քաջ անգլիագէտ
Տիար Գարեգին Յ. Փափագեան, կա-
րելի է ստանալ նաև Արմենիակ խմբ-
ագրատունէն :

Տպագրուած է վիեննայի Միթլար-
եանց տպարանը, մաքուր թղթի վը-
րայ և ունի մեծ ութանկ գիրքով
183+ի գ. երես :

Գինն է 2 ֆրանք և 50 սանթիմ :

ԻՄ ՆԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՏՈՅ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՒՆՈՒԱՆ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼՂԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տխուր
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ
անբարոյական մի հայր իւր ապական-
ուած վարքուբարքով որչա՞փ չարիք-
ների պատճառ դարձած է և վերջ ի
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով
սպաննուած և անհետացած է աշ-
խարհէ : Գին 1 ֆրանք :

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ

(ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՌԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՄԱՐՏԻՑ ԳՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարիակ անկախութեան հե-
րոսներէ մէկին, Զաքարիա Սթոյա-
նովի, որ իր ընդունակութեան շնոր-
հով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւ-
ղացի հովուի պարզ վիճակէն հետդ-
հետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յե-
ղափոխական գործիչ, խմբագրապետ
և վերջապէս ազատ Պուլկարիակ Ազ-
գային ժողովի նախագահ դառնալ
խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրու-
թիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի
տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկա-
րիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշ-
խատող պուլկար հայրենասէր յեղա-
փոխականների գործունէութեանը մա-
սին : Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղի-
նակին, Բըօֆէսէօր Լուի Լըօէի, և
թարգմանչին միջեւ եղած թղթակ-
ցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգ-
մանութեանն առթիւ :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ
իր յառաջաբանի վերջ թէ «Զար-

մանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ըն-
թերցողները հետաքրքրութիւնը
չարժի պետական մարդ դարձած մի
գիւղացիի այս վաւերական պատմու-
թեան վրայ» :

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ
1 ֆրանք և 40 սանթիմ :

Տարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը
լինի :

(Պարսկաստանի Հայերին հաւար
1 ֆրանք է :

ՀՐԱՏԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարա-
կած գիրքերին վրայ մասնաւոր զեղչ
կը լինի Պարսկաստանի Հայերին հա-
մար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ
նշանակուած գիներովն :

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՆԱՅԻՆԻ ՄԸ (Սպասած)
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՆԱՅԻՆ

Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍԻՍԵԼԻ

Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ ԵՒ
ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՊՏԱՄ-
ԱՊԵՏԱՑ

(Սպասած)

Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՆՆԵՐԸ. — (Հայաս-
տանցիների պանդխտութեան տխուր

հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը
կը ներկայացունէ վիպական կերպով)
Դին (90 սնթիմ) 1 ֆրանք 20 սնթիմ.

Զ. ԳԱՄԱՆ ԲԱԹԻՊԱ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ յետ ալթուրեմե աւարտե-
լուն

(Սպասած)

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆԲԵՐ ՑԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՄ.

(Սպասած)

Ը. ԹԻՐԻՔԻԱԻ ՀԱՅՆԵՐ ԵՒ ԻՐԵՆԵ ԴԻԱ-
ՑԻՆԵՐ (Թիւրքիակ Հայերին և իրենց
գրացի ազգերի վրայ վիճակագրական
և ցեղաբանական ամփոփ և հետա-
քրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պա-
րունակէ : Թիւրքահայաստանի մէջ բը-
նակող այլ և այլ ազգերէ բնակչների
թուին բաղդատական մէկ ցուցակն
ալ կցուած է տետրակին վերջը) Գին
50 սանթիմ (35 սանթիմ) :

Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիա-
ի տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորո-
վին ուղարկուած և միեւնոյն ժամանակ
շատերի հետաքրքրութեան աւարկայ
դարձած լինելով, այդ չըլանի էլ Մ
Խորթուգալեանի գրած առաջնորդող
յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփ-
ւած են Յուլիանի մէջ որ ութանկ
գիրքով 124 երեսներ կը բաղկանայ) :

(1 ֆրանք) 1 ֆր. 40 սանթիմ

Ժ. ՎԵԼԺ (Պուլկարիակ մէջ թիւրքերի
արած բարբարոսութիւններէն մի փոք-
րիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց
կուտայ թէ Պուլկարիակ ինչպիսի մի-
ջոցների դիմած են իրենց վրէժ լու-
ծելու համար) : (15 սնթիմ) 20 սնթիմ.
ԺԱ. ԹՈՒՄԱՅ ԲՈՑԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ
թիւրքերի արած բարբարոսութիւնն
ներէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկա-
յացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յունիքն
ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց
վրէժ լուծելու համար), (0,15 սանթիմ)
20 սանթիմ :

ՑՆՈՐԷՆ—ԻՍԻՍԵԼ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՏԵԼ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi